

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges at udarbejde en redegørelse vedrørende de økonomiske og administrative konsekvenser ved en ændring af reglerne om offentlig hjælp således, at private boligejere og andelsbolighavere får ret til offentlig hjælp, i forbindelse med midlertidig bortfald af normal indkomst grundet uarbejdsdygtighed under et kræftbehandlingsforløb. Redegørelsen skal ligeledes afdække eksistensen samt karakteren af behovet for denne rettighed. Redegørelsen skal fremlægges senest juli 2022.

(Medlem af Inatsisartut Erik Jensen, Siumut)

(1. behandling)

Tak til Inatsisartutmedlem Erik Jensen for at fremsætte dette sympatiske beslutningsforslag.

Det er et ømt emne, fordi vi bliver bedt om at sætte pris på en urimelig og utaknemmelig sygdom som kræft. Kræft rammer tilfældigt og tager ikke hensyn til social status. Derfor kan det være svært at få fakta belyst, som forslagsstilleren her efterspørger; nemlig om hvor mange kræfttramte, som er hus- og andelsboligejer, idet en redegørelse af denne slags ville skulle variere år efter år, og derfor kan være vanskelig udelukkende at anvende som baggrundsstof til fremstilling af ny lovgivning for området om offentlig hjælp.

Det, som vi ved i forhold til kræft her i Grønland er, at en undersøgelse fra sidste år, evaluering af kræftplanen 2020 viser, at vi har mulighed for at sætte ind med tidligere udredningsforløb for at sikre bedre prognoser for de kræfttramte og derved minimere varigheden af sygdomsforløb. Heldigvis blev der også handlet politisk hurtigt, idet der blev sikret penge til projektering af tidligere udredningsforløb blandt de kræftformer som de fleste kræfttramte, dør af. Det bør vi gøre meget mere af, nemlig at afsætte penge til tidlig opsporing og udredninger.

Heldigvis øges vores viden om sund livsstil også, og hvad der er risikofaktorer for at blive ramt af alvorlig sygdom. Det har også bevirket til, at mange kan tegne forsikringer mod alvorlig sygdom, således at man kan sikre sig et økonomisk råderum i de tilfælde man rammes af en kritisk sygdom. Det havde man ikke mulighed for i gamle dage. Jeg mindes selv utrygheden som barn og ung, da mine forældre blev ramt af kræft, og blev erklæret uarbejdsdygtige. Vi boede i et hus, som mine forældre mange år før min fødsel, kaldte for deres drømmehus. Utrygheden i om vi fortsat kunne bo i vores hjem, fordi mor nu skulle på førtidspension efter mangeårig, stabilt arbejde og indtægt før sin sygdom. Det havde selvfølgelig sin konsekvens. Vi, som 3 døtre, fik forringet vores livskvalitet kraftigt, idet der nu ikke var særligt mange penge til fornøjelser og luksusmad, og slet ikke til nyt tøj, hvilket jeg mindes også er af høj værdi i teenagelivet. Gid, at man da havde den mulighed for økonomisk hjælp, som forslagsstilleren ganske rimeligt påpeger som en kærkommen rettighed.

Når det er sagt, vil jeg nu også konstatere, at det har givet mig og mine søskende noget andet med i livsbagagen. Den manglende mulighed for økonomisk hjælp gjorde, at jeg så blev nødt til at lære at begå mig i et arbejdsliv tidligt i livet. Vil man nyde, må man yde. Det er et livsmotto, som jeg lærte, og som jeg ved rigtig mange andre deler med mig. Jeg kan derfor ikke lade være med at tænke på, hvordan det ville have påvirket mig og mine søskende, hvis vi blot havde fået alting forærende, uden selv at arbejde os ud af situationen. Nok var vi fattige på penge, men vi beholdt vores hjem, fordi min fars kræftsygdom viste sig at være en arbejdsskade og derved fik han en erstatning, som gjorde at gælden til huset blev nedskrevet. Så på den måde kan man sige, at vi trods alt var heldige i forhold til mange andre.

Jeg siger ikke, at det er rimeligt for nogen som helst at blive ramt af sygdom og med risiko for at gå fra hus og hjem. Tværtimod. Jeg føler virkelig med dem, som rammes af den ulykke. Det er dog et livsvilkår at erkende, at vi som mennesker ikke er udødelige. Og her finder man desværre ud af, at selv det offentlige ikke kan gribe én når man falder. Det offentlige ikke kan håndtere din naturlige sorg, og livskrise i den svære tid på mine og dine vegne. Sagt på en anden måde; vi kan ikke altid have en forventning til det offentlige, når vi har mulighed for at gøre noget aktivt for at undgå at ende i en ulykkeligere situation. Jeg mener derfor, at vi med den viden vi har om kræft og andre livskritiske sygdomme i dag, skal gøre os bedre rustet til eksempelvis at tegne livsforsikringer. Det vil være naturligt for bankerne at rådgive herom, idet hus- og andelsboligejere oftest har mangeårige lån og med dertil en risiko for økonomisk sårbarhed i forbindelse med indtægtstab på grund af sygdom.

Når det er sagt vil vi dog alligevel også se frem til, hvad Naalakkersuisut har af reformarbejde i forbindelse med offentlig hjælp. Vi tilslutter os derfor Naalakkersuisuts forkastelse af dette forslag, og vil samtidigt igen påpege at vi skal blive bedre til at lave præventive lovgivningsmæssige tiltag såsom at afsætte midler til tidligere udredninger og brede den øgede viden om kræft og øvrige kritiske sygdomme ud således, at enkelte mennesker får frihed og ansvar til at reagere rettidigt og også til at tegne forsikringer. At være ejer giver fradragsmæssige fordele, hvilket vi mener kan være med til at finansiere eventuelle forsikringer, og som igen kan hjælpe den enkelte og dennes familie i forbindelse med alvorlig og kritisk sygdom. Lige som at lejere af offentligt ejede boliger har mulighed for regulering af boligsikring ved indtægtstab. Det må være rimeligt at ønske, at den sociale ulighed ikke stiger yderligere.

Vi har en eksplosiv stigning af vores velfærdsydelser, og som ikke falder med tiden pga. den demografiske udvikling, hvorfor der er et stort behov for at reformere på hele social- og beskæftigelsesområdet i forsøget på at sikre vores velfærdssektor. Der er nemlig alt for mange unge, som hverken er i arbejde eller under uddannelse, og vi har en nedadgående arbejdsstyrke. Det har og får sin konsekvens i form af tabte A-skatter og dårligere velfærd, samt forringet livskvalitet for rigtig mange mennesker. Den del af prioriteringen mener vi derfor er på sin plads, før vi laver en redegørelse af denne slags.

Jeg vil dog gerne pointere årsagen til, at vi støtter Naalakkersuisuts forkastelse af dette forslag bunder i, at de vil fremsætte et forslag til drøftelse til Inatsisartuts Forårssamling i 2022 med involvering af forslagsstillerens fremsatte problemstillinger. Derfor ser vi helst, at vi undgår en risiko for dobbeltadministration, på trods af at vi ser forslagsstillerens fremsatte problemstillinger som kærkomne tiltag.

DEMOKRAATIT
DEMOKRATERNE